

Naturskyddsföreningen

Östergötland
Norrköping
Söderköping

21-01-15

Länsstyrelsen i Östergötland
581 86 Linköping

ostergotland@lansstyrelsen.se

Yttrande över Remiss 511-15416-2020 översyn av fågelskyddsområden i Östergötlands skärgård och förslag till ändring av beslut.

Bakgrund

Ungefär vart 10:e år ser länsstyrelsen över fågelskyddsområdena i länet. Senast det gjordes var 2012. Enligt det aktuella förslaget på ändringar tas ett 20-tal områden bort, med en sammanlagd areal på ca 344 ha. Ett antal nya områden på en sammanlagd areal ca 260 ha tillkommer.

Ett antal inventeringar ligger till grund för översynen. Inventeringarna är publicerade i Kustfåglar i Östergötland – inventeringar 2013-2019

https://www.lansstyrelsen.se/download/18.2c68b08d16d25a1884e404b/1571143625883/Kustf%C3%A5glar%20i%20%C3%96sterg%C3%B6tland_inventeringar%202013_2019.pdf

Gällande fågelskyddsområden redovisas på Naturvårdsverkets karttjänst Skyddad natur

<https://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>

I vissa fågelskyddsområden är passage närmare än 100 meter tillåten. Passagerna är inte redovisade i Naturvårdsverkets karttjänst, men de är markerade i länsstyrelsens broschyrer över St Anna-Missjö och Gryt

<https://www.lansstyrelsen.se/download/18.6a8f491016b944a8cbe1ef02/1565613772511/St%20Anna,%20Missj%C3%B6%20svensk%202018%20minskad.pdf>

https://www.lansstyrelsen.se/download/18.6a8f491016b944a8cbe1ede3/1565611292405/Gryt%20m%20fl_sv_till%20tryck_2018.03.05_minskad.pdf

I Naturvårdsverkets karttjänst över skyddad natur finns även andra skyddsformer redovisade, såsom Natura 2000 och naturreservat. Följande Natura 2000-områden berörs av fågelskyddsremissen: Åsvikelandet – Kvädö, Sankt Anna och Gryts skärgårdar och Bråviken yttre. De är upprättade enligt EU:s art- och habitatdirektiv samt fågeldirektivet. De har bevarandeplaner som anger att utpekade arter och habitat ska ha gynnsamt tillstånd. Åtgärder som försämrar bevarandestatusen hos dessa arter och habitat får inte ske utan särskilt medgivande. Det gäller även åtgärder som sker utanför Natura-områdets gräns.

St Anna yttre skärgård är ett utpekad BSPA-område enligt HELCOM. En samverkansplan för området finns <https://www.lansstyrelsen.se/ostergotland/tjanster/publikationer/acta-st-anna--samverkansplan-for-bspa-området-st-anna-missjo.html>

I planen beskrivs att ett av hoten mot kustfåglar, säl och andra marina djur är störning från allmänheten. Men eftersom så stora områden är fågelskydd bedöms störningen från allmänheten vara måttlig.

I samverkansplanen konstateras att utter har varit försvunnen från Östergötlands skärgård under lång tid. Under senare år har enstaka observationer gjorts vilket kan tyda på en återkomst. Som bevarandemål står: ”2020 ska uttrar finnas i området och reproducera sig.”

Våra synpunkter

Vi vill först tacka Lars Gezelius och Vesa Jussila för de imponerande inventeringsinsatser som gjorts genom alla åren.

Handläggningen av remissen

I den utskickade remissen, daterad 2020-11-20, anges att dokumenten ska publiceras på länsstyrelsens hemsida. Remissen lades upp 2020-12-10 utan kartbilagor, vilket har gjort det svårt för allmänheten att granska remissen.

Ärendenumret är fel angivet i den utskickade remissen, vilket har försvårat efterforskning av de digitala dokumenten hos länsstyrelsens diarium.

I remissen föreslås en ny passagemöjlighet närmare än 100 meter invid ett fågelskyddsområde. Ändringen är mycket svår att upptäcka eftersom nuvarande passagemöjligheter inte är redovisade.

Fågelskyddsområden som tas bort, och förslag på nya fågelskyddsområden

Vi motsätter oss att befintliga fågelskyddsområden tas bort. Vi anser att fågelskyddsområden ska ha en bättre kontinuitet eftersom den biologiska mångfalden behöver värnas.

De flesta av de fågelskyddsområden som föreslås tas bort har tidigare hyst ejder och har goda förutsättningar för återetablering i områdena. Ejder är starkt hotad EN (2 på rödlistan). Vid studier av tidigare inventeringar i ”Inventering av kustfåglar i Östergötlands skärgård – Beståndsförändringar 1981 – 97” kan man se att ejderbeståndet varit spritt, men numera är en spillra. Ett fortsatt skydd av områdena skulle förslagsvis kunna vara en del i programmet för uppföljning av miljökvalitetsmålet Hav i balans samt levande kust och skärgård. Det krävs dock många fler åtgärder med ökade resurser och fördjupade studier kring ejderns kraftiga tillbakagång.

I flera fågelskyddsområden, som föreslås tas bort, finns rödlistade fågelarter.

Eftersom utter har börjat återetablera sig i skärgården är det viktigt att fredade områden kvarstår.

Störningar av motorbåtstrafik i skärgården har ökat under senare år. Många större motorbåtar har en vattenskoter hängande i aktern. De lägger till vid en ö och leker med skotrarna i de känsliga områdena.

Nuvarande fågelskyddsområden behöver vara kvar med tanke på de ökade störningarna från övrigt friluftsliv. Antalet kajaker har ökat i skärgården.

Ur friluftslivets och naturturismens perspektiv är det inte bra att ändra och justera fågelskyddsområden. Friluftsliv och naturturism är beroende av goda planeringsunderlag som beskriver var man kan gå iland och inte, vid olika tidpunkter på året. Legitimiteten i fågelskyddsområdena minskar kraftigt när besökarna ständigt upptäcker att planeringen inte fungerar därför att något har ändrats sedan tidigare besök eller på grund av kartmaterial, guideböcker etc. nästan aldrig hinner bli uppdaterade tillräckligt snabbt.

Det finns gott om områden och öar som inte är fågelskyddade, och som kan besökas av det rörliga friluftslivet året om. Fågelskyddade områden kan besökas av det rörliga friluftslivet under de tider som de inte är skyddade, vilket kan förlänga turistperioden.

Nedan följer kommentarer kring bland annat de tjugo föreslagna områdena där fågelskyddet föreslås upphöra.

Tidigare ejderförekomster redovisas. Dessutom påvisas ytterligare områden med potential att bli kommande fågelskyddsområden med inriktning på återetablering av ejder och skydd av rödlistad fågel.

1o Badholmarna saknas i inventeringsbeskrivningen.

2a Tärneör är felbetecknad på remisskartan som 2c.

2c Gråskär är felbetecknad på remisskartan som 2a.

2g Birkskär, Tyxholmarna, Betsholm, Höga Bockskär m.fl.

I remissen föreslås att Låga Bockskär tas bort från befintligt fågelskyddsområde och en ny passage där man kan passera land närmare än 100 meter mellan Låga och Höga Bockskär. Se fig 1.

I sektor B i inventeringen, se fig 2, som bl.a. innefattar Tyxholmarna, Höga och Låga Bockskär och Flötskär hyste 1981 ett stort antal ådor 76 + tre ejderkullar. I området finns rödlistade arter. För 50 år sedan fanns utter på Flötskär. Området är alltså lämpligt för återetablering av utter och ejder. Med tanke på de skyddsvärda arterna behöver Låga Bockskär ingå i skyddszonen. Omkringliggande sektorer saknar fågelskydd såsom sektor A Kravskärsklabbarna, Joxen med ejderförekomst 1981 sex kullar + 15 ådor. Sektor C föreslås få upphört skydd. Hyste 1981 tre ejderkullar + 13 ådor. Sektor D Betsholm saknar fågelskydd. Hyste 1981 tre ejderkullar + 10 ådor.

Passage mellan Låga och Höga Bockskär är olämplig eftersom vattnet är fyllt med små skär och grund, vilket gör att båtar tvingas gå nära Höga Bockskär, Flötskär och Västra Tyxholm. Se fig 3. Behovet av passage här är dessutom inte stort eftersom alternativa rutter finns nära.

Fig 1. Karta från remissen. Gula områden landstigningsförbud 1/4 - 15/7. Rött område tillträdesförbud 1/2 - 15/8. Blå områden för fågelskydd som föreslås tas bort. Svarta pilar markerar att passage är/blir tillåtna närmare än 100 meter från land. Idag är passage tillåten sydväst om Höga Bockskär. Passage väster om Höga Bockskär är ett nytt förslag.

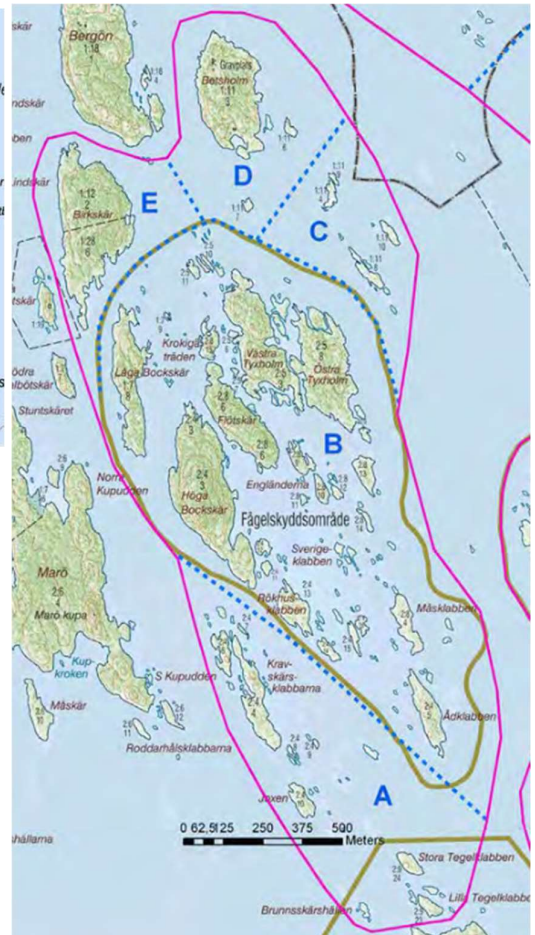

Fig 2. Sektorindelning av område 2 g. Från inventeringsrapporten.

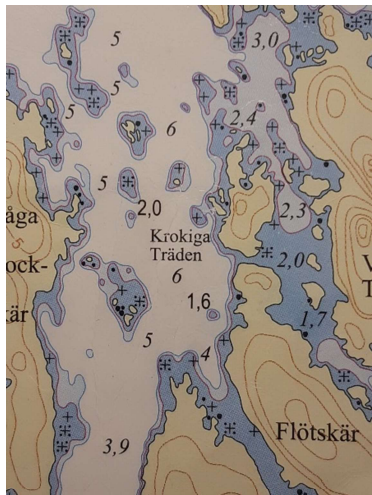

Fig 3. Vattnet mellan Låga Bockskär och Höga Bockskär, Flötskär och Tyxholmarna. Från sjökort Hydrographica 2006.

2h Själskär och Norrsjälbåden Skyddet föreslås upphöra. År 1997 var ejderförekomsten två kullar + 15 ådor.

2i Yttre Brunnskär, Runnskär, Östens sten Sektor A föreslås få slopat skydd, Östens sten i sektor C kvarstår. Ejderförekomst 1981 sektor A fyra kullar + fyra ådor, sektor B har ej haft fågelskydd 10 ejderkullar + åtta ådor, sektor C sex kullar + 20 ådor.

3a Slätenskär, Lappklabb, Nordostskär, Nyböte, m.fl. Sektor F Slätenskär är tänkt att få sitt skydd upphävt och likaså del av sektor B södra Stora Äppelsätter. Hela området 3a hyste i juni 1981 20 ejderkullar och hela 73 ådor.

4c Stora Dänningskär, Gräsdänningskär, Alen m.fl. Föreslås få slopat skydd. Hyste 1981 fyra ejderkullar + 44 ådor.

5b Tryskären, Aspskären, Långa skäret, Hamnskär, Gjusskär, Hökskär m.fl. Två skär Runnhällen och Hamnskärshällen är föreslagna att utgå med fågelskydd i sektor D, 1997 med nio ejderkullar + 22 ådor. Totalt i område 5b 23 kullar + 44 ådor.

8b Tallskär, Krokskär (Norra) Tallskär och Krokskär föreslås utgå med skydd. Däremot föreslås skyddet återupptas för Stora Tallskär. 8b hyste 1997 en ejderkull + två ådor.

8d Grytskär, Norrbådarna, Ådskär, Sörbådarna Lilla Ådskär och Norrbådskarten föreslås utgå med skydd i sektor A och B. Hela 8d noterades 1997 i juni med fem ejderkullar + 25 ådor.

8e Röskskär och Gråbåden Föreslås utgå med skydd. Hyste 1997 i juni tre ejderkullar + 17 ådor.

8f Viskären, Kupaklint Har tidigare varit fågelskyddsområde. Hyste 1997 en ejderkull och en åda.

9d Segelskär är felmärkt som 9b på remisskartan.

10f Stångskären Tidigare fågelskyddsområde. 1997 två ejderkullar i juli.

11d Lökskär, Yttre Kampön, Långskär Tidigare fågelskyddsområde. 1997 en ejderkull + fyra ådor i maj, i juli tre kullar.

11e Laskärsklabben Tidigare fågelskyddsområde. 1997 fyra ejderkullar + 30 ådor.

11f Laskär Tidigare fågelskyddsområde. 1997 en åda i juli.

12a Gåsskär Föreslås få upphävt fågelskydd. Hyste 1997 i maj sex ejderkullar + 28 ådor.

13a Måsskären, Lilla Arnholmen, Talgklimparna m.fl. betecknade som 12a på remisskartan.

13b Baggholmarna, Örskär m.fl. Tidigare fågelskyddsområde. Hyste 1997 i juli tre ejderkullar + 19 ådor. Runnskär i sektor A är fortfarande fågelskyddsområde.

15a Kvarnholmarna Har aldrig haft något fågelskydd. Maj 1997 noterades 20 ådor.

15b Tryskär och Stångskär Har aldrig haft något fågelskydd. Juli 1997 noterades 20 ådor.

15e Gåssankorna Angett som 15d i Kustfåglar i Östergötland – inventeringar 2013-2019. Rättat i remissversionen 2020.

16a Låga Tallskär Har aldrig haft något fågelskydd. Maj 1997 en ejderkull + 10 ådor.

18a Runnskär, Skräckskär, Änghäret och Lökskär Sektor B och C har varit fågelskyddsområden. Sektor D Lökskär kvarstår som fågelskyddsområde. 1997 noterades i juni 19 ejderkullar + 42 ådor.

19a Tärnskär Föreslås få hävt fågelskydd. Har tidigare haft fågelskydd. 1997 två ejderkullar + 14 ådor.

21a Tallklubben, Trinteklubben, Långaskär, Utterklubbarna Har inte haft fågelskydd. I början av juni 1997 en ejderkull + 33 ådor.

21b Brandskären, Ömsholmen, Rompsklubbarna m.fl. Har aldrig haft något fågelskydd. 1997 början på juni 10 ådor.

21c Brudholmshällarna, Totholmarna, Tärnskär, norra delen av Melön Förslag att fågelskyddet upphävs. Totholmarna, norra delen av Melön och Stora Olsön är alternativhäckplatser för rödlistad fågel. Vi förutsätter att skyddet kvarstår för dessa områden. I området noterades i juni 15 ejderkullar + 45 ådor.

21d Hattö, Hamnskären, Laggklubben, Runnskären, Krösaholmen, m.fl. Hattö, Laggklubben, Stora och Lilla Runnskär i sektor A, C och D föreslås utgå som fågelskyddsområden. Sektor B Hamnskären och sektor E Krösaholmen kvarstår som fågelskyddsområde. Hattö är alternativ häckplats för rödlistad fågel och vi förutsätter att skyddet blir kvar. 21d hyste 1997 18 ejderkullar + 55 ådor.

24a Bärklubben Har inte haft något fågelskydd. I slutet på juni 1997 noterades två ejderkullar + 70 ådor.

24c Måsholmen, Lindholmen, Grytsholmen, Bergholmen, Tallklubben, Västra klubben Har inte varit fågelskyddat. Hyste 1997 tre ejderkullar + 42 ådor. Vi föreslår att Bergholmen blir ett fågelskyddsområde med tillträdesförbud 1/2 - 15/8 p.g.a. alternativ häckningsplats för rödlistad fågel.

24d Stora och Lilla Gjusklubben Har tidigare varit fågelskyddsområde. I juni 1997 noterades fyra ejderkullar + 22 ådor.

24e Yttre och Inre Melskären Har ej haft fågelskydd. I början på juni 12 ejderkullar + 20 ådor.

28b Stora och Lilla Rönnklubben Har tidigare varit fågelskyddsområde. Hyste 1997 två ejderkullar + 23 ådor.

28c Kvädö Rotskär och Rotskärsståndklubben Har tidigare varit fågelskyddsområde. I slutet av juni 1997 två ejderkullar + 8 ådor. Vi föreslår att Kvädö Rotskär blir fågelskyddsområde med tillträdesförbud 1/2 - 15/8 p.g.a. alternativ häckningsplats för rödlistad art.

28f Sörö Ej redovisad på översiktskartan i Kustfåglar i Östergötland – inventeringar 2013-2019, dock i remissversionen 2020. Troligen ska Sörö ha beteckningen 28e då e saknas på översiktskartan?

Simpan Fågelskyddsområde i inre Slätbaken saknar nummer och är inte redovisat i inventeringar.

Barbro Carlberg
Ordförande Naturskyddsföreningen Östergötland

Stefan Arrelid
Ordförande Naturskyddsföreningen Norrköping

Björn Esping
Ordförande Naturskyddsföreningen Söderköping
Postmottagare: Gudrun Fahlander, Gudrunfahlander@hotmail.se

Information om Naturskyddsföreningen
Östergötland <https://ostergotland.naturskyddsforeningen.se>
Norrköping www.norrkoping.naturskyddsforeningen.se
Söderköping <https://soderkoping.naturskyddsforeningen.se>